

Briuselis, 2021 m. sausio 13 d.
(OR. en)

5223/21
ADD 1

LIMITE

JAI 22
MIGR 10
COASI 3

PRANEŠIMAS

nuo:	Komisijos
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Bendra deklaracija dėl Afganistano ir ES bendradarbiavimo migracijos srityje

Bendra deklaracija dėl Afganistano ir ES bendradarbiavimo migracijos srityje

Išvadas

Europos Sąjunga (ES) ir Afganistano Islamo Respublika ir toliau susiduria su didelėmis, labiau ilgalaikio pobūdžio pabėgėlių ir migracijos problemomis. Siekiant šias problemas išspręsti, reikia veikti solidariai, ryžtingai ir bendromis pastangomis. Bendra deklaracija dėl Afganistano ir ES bendradarbiavimo migracijos srityje išreiškia bendrą ES ir Afganistano Vyriausybės įsipareigojimą dėl glaudesnio bendradarbiavimo, siekiant suvaldyti migraciją iš Afganistano ir į jį, be kita ko, taikant neteisėtos migracijos prevenciją ir neteisėtų migrantų grąžinimą. Pastarasis apima ir tuos Afganistano piliečius, kuriems pateikus prašymus dėl visų atitinkamų nacionalinių ir tarptautinių teisinių priemonių ir po teisinių procedūrų tarptautinė apsauga negali būti suteikta. Šis bendradarbiavimas yra Afganistano Vyriausybės ir ES bendros partnerystės koordinuojant pastangas dalis.

Afganistano Vyriausybė ir ES įsipareigojo tęsti visapusišką dialogą migracijos klausimais¹. Šia deklaracija nesiekama sukurti juridinių teisių ar įsipareigojimų pagal tarptautinę ar nacionalinę teisę. Ja sudaromas pagrindas palaikyti struktūrinį dialogą ir bendradarbiavimą migracijos klausimais, remiantis įsipareigojimu nustatyti, kaip veiksmingai patenkinti abiejų šalių poreikius. Ji padeda ES valstybėms narėms palaikyti dvišalius santykius su Afganistanu, tačiau negali būti aiškinama kaip pakeičianti esamus dvišalius ES valstybių narių ir Afganistano susitarimus ar užkertanti kelią būsimų tokių susitarimų sudarymui.

Šioje deklaracijoje nustatomi veiksmai, kuriuos ES ir Afganistano Vyriausybė turi tęsti, kad sukurtų greitą, veiksmingą ir valdomą sklandaus, oraus ir tvarkingo Afganistano piliečių, kurie netenkina atvykimo, buvimo arba gyvenimo ES teritorijoje sąlygų, grąžinimo procesą ir bendradarbiaudamos palengvintų jų tvarią reintegraciją Afganistane.

Bendradarbiaudami pagal šią deklaraciją ES ir Afganistanas toliau laikosi visų atitinkamų savo tarptautinių įsipareigojimų, visų pirma:

- laikosi 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso ir jos 1967 m. Niujorko protokolo nuostatų;

¹ Taikant, pvz., 2017 m. vasario mėn. pasirašytą ES ir Afganistano bendradarbiavimo partnerystės ir vystymosi srityje susitarimą, pagal kurį veikia Specialioji žmogaus teisių, gero valdymo ir migracijos darbo grupė.

- gerbia teises ir laisves, užtikrinamas pagal Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, ES pagrindinių teisių chartiją ir Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją;
- atsižvelgia į neteisėtų migrantų, kuriems taikomos grąžinimo ir readmisijos procedūros, saugumą ir gerbia jų orumą bei žmogaus teises.

I dalis. Bendradarbiavimo sritis

1. ES ir Afganistano Vyriausybė ketina glaudžiai bendradarbiauti, siekdamos užtikrinti, kad Afganistano piliečiai, neatitinkantys buvimo ES sąlygų, būtų oriai, saugiai ir tvarkingai grąžinti į Afganistaną.
2. Laikydamasis įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę Afganistanas dar kartą patvirtina įsipareigojimą, ES valstybėms narėms tinkamai išnagrinėjus kiekvieną atskirą atvejį, priimti atgal savo piliečius, neteisėtai atvykusius į ES arba neteisėtai esančius ES teritorijoje.
3. Afganistano piliečiai, kurie neturi teisinio pagrindo toliau būti ES valstybėje narėje, ir kurių apsaugos poreikiai arba įtikinamos humanitarinės priežastys, jei tokių yra, buvo išnagrinėti pagal taikomus teisės aktus ir dėl kurių priimtas vykdytinas sprendimas, pagal kurį jie turi išvykti iš tos valstybės narės, gali pasirinkti grįžti savo noru. Abi šalys sutinka, kad organizuojant Afganistano piliečių grąžinimą, šiam variantui teiktina pirmenybė.

Afganistano piliečiai, kurie ES valstybės narės sprendimo dėl grąžinimo nusprendžia nesilaikyti savanoriškai, bus grąžinti į Afganistaną, kai bus išnaudotos stabdomąjį poveikį turinčios administracinės ir teisminės procedūros.

ES valstybės narės svarsto galimybę suteikti pakankamai laiko grąžinimui pagal taikytinuose teisės aktuose nustatytas sąlygas, atsižvelgiant į kiekvieno konkretaus atvejo aplinkybes.

4. Prieš grąžindama Afganistano piliečius ES deramai pagal tarptautinę teisę atsižvelgs į humanitarinius aspektus, visų pirma susijusius su nelydimais nepilnamečiais, vyresnio amžiaus asmenimis, vienišomis moterimis ir šeimą išlaikančiomis moterimis. Bus laikomasi šeimos vienybės ir negrąžinimo principų, be kita ko, sunkiai sergančių asmenų atžvilgiu. Specialiomis priemonėmis bus užtikrinta, kad tokios pažeidžiamos grupės per visą procesą gautų tinkamą apsaugą, pagalbą ir priežiūrą.
5. Nelydimi nepilnamečiai neturėtų būti grąžinami, nebent jie būtų grąžinami jų šeimos nariui, paskirtam globėjui ar įsitikinus, kad jie bus tinkamai priimti Afganistane. Visada atsižvelgiama į vaiko interesus.

Šioje deklaracijoje:

- siekiant įvertinti šeimos vienybės sampratą, laikoma, kad šeimos vienetą sudaro tėvai su nepilnamečiais, jaunesniais nei 18 metų vaikais;
- sunkiai sergantys asmenys yra asmenys, sergantys sunkia liga, kuri negali būti gydoma Afganistane.

6. Remiantis šia politine deklaracija, ES ir Afganistano Vyriausybė glaudžiai bendradarbiaus, kad sudarytų geresnes sąlygas veiksmingesniam migracijos spaudimo valdymui ir dirbtų siekdamos šio tikslo.
7. Bendras įsipareigojimas toliau stiprinti bendradarbiavimą dėl lydinčiųjų vystymosi priemonių, siekiant prisidėti prie tvaresnės Afganistano institucinės struktūros ir veiksmingesnio įgyvendinimo proceso, remiant grįžtančių afganų tvarią reintegraciją, yra šios politinės deklaracijos dalis.

II dalis. Gražinimo proceso palengvinimas

1. Siekdama palengvinti gražinimo procesą, ES užtikrins, kad kiekvienas savanoriškai ar nesavanoriškai į Afganistaną grįžtantis afganas pagal ES ir tarptautinę teisę turėtų pripažintą galiojantį kelionės dokumentą, pavyzdžiui, Afganistano pasą, Afganistano kelionės dokumentą arba ES tipinį gražinimui skirtą kelionės dokumentą².
2. Jei grąžintinas Afganistano pilietis neturi galiojančio paso, Afganistano kompetentinga institucija užtikrins, kad būtų baigtas patikimumo tikrinimo procesas ir pasas ar kelionės dokumentas būtų išduotas ne vėliau kaip per keturias savaites nuo ES valstybės narės prašymo pateikimo.

Jei ES valstybė narė turi įrodymų apie tai, kad grąžintinas asmuo turi Afganistano pilietybę, Afganistano valdžios institucijos dės visas pastangas, kad patikrintų įrodymus ir išduotų pasą ar kelionės dokumentą per dvi savaites.

Jei kelionės dokumentas per šiuos terminus neišduodamas, ES valstybė narė gali išduoti ES tipinį gražinimui skirtą kelionės dokumentą.

² Europos tipinis trečiųjų šalių piliečių gražinimo kelionės dokumentas (1994 m. lapkričio 30 d. Tarybos rekomendacija).

3. Siekdamas palengvinti Afganistano piliečių grąžinimą ir readmisiją, ES valstybės narės gali naudoti tiek reguliariusius, tiek nereguliuosius skrydžius į Kabulo oro uostą (esamose nustatytose patalpose) ir kitus bendru sutarimu nustatytus Afganistano oro uostus, įskaitant FRONTEX organizuojamus ir koordinuojamus jungtinius skrydžius, kuriais grąžinami Afganistano piliečiai iš kelių ES valstybių narių. Visos ES valstybės narės gali dalyvauti jungtinėse grąžinimo operacijose naudojant nereguliuosius skrydžius. Jungtiniai grąžinimo skrydžiai bus vykdomi vadovaujantis šioje deklaracijoje išdėstyta sistema.
4. Nereguliarių skrydžių atveju ES valstybės narės tris savaites prieš grąžinimą pateiks skrydžio duomenis (ne daugiau kaip 50 grąžinamų asmenų per vieną skrydį; šį skaičių galima padidinti, susitarus su Afganistano Vyriausybe) ir atitinkamų grąžinamų asmenų asmeninę informaciją, laikydamosi taikytinų asmens duomenų apsaugos taisyklių. Gali būti, kad ES valstybėms narėms grąžinamų asmenų grupei nepriklausantiems asmenims reikės užsakyti daugiau vietų, nei jų numatyta lėktuve, tačiau šis skaičius negali viršyti didžiausio anksčiau nustatyto asmenų skaičiaus. ES valstybės narės ir FRONTEX savo nereguliuosius skrydžius derins su Afganistano valdžios institucijomis, kad užtikrintų tinkamą grąžinimo valdymą, pvz., nesavanoriškai grąžinamų asmenų skaičių apriboti iki 500 per mėnesį; iš anksto pasikonsultavus, šį skaičių galima padidinti. Šis maksimalus skaičius taikomas visiems nesavanoriškai grąžinamiems asmenims, nepriklausomai nuo to, ar jie repatrijuojami vadovaujantis dvišaliu susitarimu, ar šia deklaracija. Atvykus visiems grąžinamiems Afganistano piliečiams taikoma readmisija.

5. Lydintiesiems ES pareigūnams ir kitiems lydintiesiems darbuotojams vykstant į Afganistaną nereikės turėti galiojančios Afganistano vizos, nebent jiems reikėtų patekti į Afganistano teritoriją. Tokiais atvejais Afganistano tarnybos tarnybinių pasų turėtojams per 5 darbo dienas nemokamai išduos metus galiojančias daugkartines vizas. ES valstybės narės, grąžindamos moteris, imsis atitinkamų priemonių, be kita ko, pasirūpins, kad jas lydėtų pareigūnės moterys. Lydintieji pareigūnai bus specialiai parengti ir veiks laikydamiesi ES standartų³.
6. ES valstybės narės užtikrins, kad bet kuris į Afganistaną grąžintas asmuo, kuris, kaip vėliau paaiškėja, nėra Afganistano pilietis, būtų grąžintas atgal į atitinkamą ES valstybę narę, arba kad atitinkama ES valstybė narė jį perkeltų į jo kilmės šalį.

III dalis. Informavimas ir informuotumo didinimas

1. ES, jos valstybės narės ir Afganistano Vyriausybė glaudžiai bendradarbiauja, siekdamos, prireikus su atitinkamų nevyriausybinų ir tarpyvyriausybinių organizacijų pagalba, užtikrinti, kad ES esantiems Afganistano piliečiams būtų suteikta objektyvi ir tiksli informacija apie jų grįžimą ir reintegraciją Afganistane, kad sprendimai grąžinti būtų priimami visapusiškai susipažinus su faktais. Šiuo tikslu ES ir jos valstybės narės kartu su atitinkamomis tarpyvyriausybėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis vykdys afganų bendruomenei ES skirtas informavimo kampanijas.

³ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos sprendimas 2004/573/EB dėl jungtinių skrydžių organizavimo, iš dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijos išsiunčiant trečiųjų šalių piliečius, kurių atžvilgiu priimti atskiri įsakymai dėl išsiuntimo.

2. Siekdama užkirsti kelią neteisėtai migracijai iš Afganistano ir sudaryti palankias sąlygas gražintiems afganams tvariai reintegruoti, Afganistano Vyriausybė imsis būtinų priemonių, kad informuotų gyventojus apie neteisėtos migracijos pavojus, be kita ko, rengs informavimo ir informuotumo didinimo kampanijas. ES ketina prisidėti prie tokių informavimo kampanijų finansavimo.

IV dalis. Gražinimo programos ir parama reintegracijai

1. Kalbant apie gražinimo programas, ES ketina padengti gražinamų Afganistano piliečių kelionės iki galutinės paskirties vietos Afganistane išlaidas, įskaitant administracines ir jų bagažo išlaidas pagal tarptautinio skrydžio svorio reikalavimus.
2. Siekdama palengvinti tvarią reintegraciją, ES vysto ir finansuoja programas, kuriomis teikiama parama į Afganistaną ir į savo priimančiąsias bendruomenes grįžtantiems Afganistano piliečiams. Formuojant ir įgyvendinant reintegracijos programas ypatingas dėmesys bus skiriamas vaikų, moterų ir pažeidžiamoje padėtyje esančių gražinamų asmenų poreikiams.
3. Pagalba gražintų asmenų reintegracijai papildys Afganistano ir ES bendro vystomojo bendradarbiavimo priemonės; ji bus su jomis glaudžiai derinama. Abi šalys išlieka visapusiškai įsipareigojusios pagalbos veiksmingumo principams, didindamos skirtingų intervencinių priemonių sinergijas, daugiausia dėmesio teikdamos įgyvendinimo sistemoms ir pajėgumams šalies viduje, remdamosi humanitarinės pagalbos ir vystymosi tarpusavio sąsaja ir sutelkdamos išteklius dvišaliu ir regioniniu lygmenimis.

4. ES pagalba grąžintų asmenų tvariai reintegracijai bus įgyvendinama vadovaujantis patikslinta Afganistano nacionaline taikos ir vystymosi programa, visų pirma dėl vietos lygmens valdymo ir pagrindinių paslaugų teikimo paveiktoms gyventojų grupėms skatinimo, kuris taip pat įtvirtintas darnaus vystymosi tiksluose.
5. Siekdama palengvinti grąžintų asmenų pragyvenimo šaltinių Afganistane atkūrimą, ES, vadovaudamasi nuoseklia sistema, ketina paremti reintegracijos pastangas, kuriomis siekiama patenkinti grąžintų asmenų ir juos priimančių bendruomenių poreikius ir kuriomis stiprinami atsakingų valstybinių institucijų instituciniai gebėjimai. Šios priemonės bus rengiamos kartu, atsižvelgiant į sutartas intervencines sritis, vadovaujantis vyriausybės nacionalinio prioriteto programomis, rengiant orientacines šalies ir daugiašales 2021–2027 m. programas, susijusias su Afganistanu.

V dalis. Kova su neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis

1. ES intensyviau remis Afganistano Vyriausybės pastangas užkirsti kelią prekybai žmonėmis ir neteisėtam migrantų gabenimui ir jos kovą su šiais reiškiniais. Tokia parama apima teisėsaugos tarnybų gebėjimų stiprinimą, taip pat specialią reikalingą paramą veiksmingų kovos su neteisėtu migrantų gabenimu teisės aktų rengimui ir vykdymo užtikrinimui.
2. Pradėję bendradarbiauti pagal šią deklaraciją ES ir Afganistanas bendrai parengs konkrečius pasiūlymus.

VI dalis. Jungtinė darbo grupė

Jungtinė darbo grupė susitiks reguliariai, jei įmanoma, kas šešis mėnesius arba ne rečiau kaip kas metus, kad palengvintų šios deklaracijos taikymą, neatmetant galimybės skubiai sušaukti posėdžius Afganistano arba ES prašymu bet kokiems iškilusiems klausimams aptarti. Ši darbo grupė:

- a) vykdys šios deklaracijos taikymo stebėseną;
- b) aptars tolesnes priemones, kaip palengvinti bendradarbiavimą ir sudaryti sąlygas tvarkingai valdyti grąžinamų asmenų srautus;
- c) prireikus teiks rekomendacijas dėl šios deklaracijos pakeitimų.

VII dalis. Keitimasis dokumentais

ES ir Afganistanas pareiškia, kad ketina keisti šiais dokumentais:

- a) diplomatinių ir konsulinių darbuotojų prašančiojoje šalyje sąrašu kelionės dokumentų išdavimo reikmėms;
- b) oro uostų, kuriuos patartina naudoti grąžinimo operacijoms, sąrašu;
- c) visa informacija, kuri palengvintų bendravimą ir veiksmingą šios deklaracijos įgyvendinimą, taip pat
- d) dokumentų, kurie laikomi pilietybės įrodymu, sąrašu.

VIII dalis. Bendradarbiavimo pradžia

Ši deklaracija pasirašyta anglų ir dari kalbomis; abu tekstai galioja vienodai.

Bendradarbiavimas prasidės nuo šios deklaracijos pasirašymo dienos. Deklaracija yra neapibrėžto laikotarpio bendradarbiavimo pagrindas. Kiekvienais metais šios deklaracijos pasirašymo dieną ir iš anksto pasitarus su jungtine darbo grupe, kiekviena šios deklaracijos šalis kitą šalį gali informuoti apie savo ketinimą bendradarbiavimą nutraukti; tokiu atveju, remiantis šia deklaracija, bendradarbiavimas nutrūks po trijų (3) mėnesių.

IX dalis. Keitimasis nuomonėmis

Aiškinimo skirtumų atveju ir jeigu dėl to ši deklaracija arba ja pagrįstas bendradarbiavimas būtų suprantami skirtingai, abiem pusėms priimtinas sprendimas turėtų būti rastas jungtinėje darbo grupėje.

X dalis. Ryšys su dvišaliais susitarimais

Dvišalius susitarimus su Afganistanu pasirašiusios valstybės narės turėtų laikytis juose numatytų procedūrų; tai nedaro poveikio visų valstybių narių galimam dalyvavimui FRONTEX koordinuojamose bendrose grąžinimo operacijose. Šių bendrų grąžinimo operacijų atveju prašymus dėl nusileidimo leidimų turėtų tvarkyti ES delegacija.

Ši bendra deklaracija dėl bendradarbiavimo migracijos srityje pasirašyta [vieta] [data].

Europos Sąjungos vardu

Afganistano Islamo Respublikos

Vyriausybės vardu

Vardas ir pavardė

Vardas ir pavardė

(Titulas / pareigos)

(Titulas / pareigos)